

Kedves Testvérek!

Jézus korában az ószövetségi ember vallásosságának középpontjában a törvény megtartására irányuló igyekezet állt. A zsinagógai istentiszteleten a törvény könyvét olvasták és értelmezték. Az törvény öt könyvét tartalmazó irattekercs fölmutatását okkal hasonlítják a mai vallásos zsidók, ahhoz a mozdulathoz, amellyel a katolikus pap a testté lett Igét, az oltáriszentséget mutatja föl a szentmisében, a kenyér és a bor színe alatt.

Szó sincs róla, hogy Jézus valamiféle új törvénykönyvvel foglalkozna nyilvános működése során, hogy azzal töltené az idejét. Szemléletmódja arra korlátozódna, hogy pipálgassa, hogy mi mindenféle változatos bűnököt képes az ember elkövetni. S arról sincsen szó, hogy éppenséggel Jézus a mai evangélium kapcsán azt akarná nekünk meghirdetni, hogy az ember a rossznak a forrása. Gyanakodva, mindenképpen valamiféle bűnt szimatolva nézzünk a másik emberre, vagy szívünk minden törekvését rossznak gondoljuk. Az emberi élet vágya, hogy szeretnénk a szívünkben közel lenni Istenhez. Mégis mi az, ami megnehezíti, ellehetetleníti azt, hogy a szívünkkel is közel legyünk Istenhez. Ahogyan saját magunkat látjuk, az is olyan töredékes, mint amilyen töredékesek mi magunk vagyunk. Nem egyszer azt érezzük a szívünkben, hogy távol kerültünk az Istentől. Nem látjuk, hogy mi lenne szükséges ahhoz, hogy közel legyünk a szívünkben is Jézushoz.

A szív mélyének a vágya egészen nyilvánvalóan és egyértelműen ez, közel lenni Istenhez. A bennünk élő Istenről alkotott képeknek és képzeteknek és fogalmaknak és gondolatoknak, vannak torzulásai. Amikor a velünk történt eseményeket rosszul látjuk, éljük meg és ítéljük meg.

Szent Páltól tanulhatjuk meg, mit jelentett a kortársak számára Jézus fölszabadító tette, amellyel az emberi hagyományok igáját levette az emberek válláról, és felmentette őket a lelkiismereti vádak alól. Nem azért, hogy népszerű és „könnyű” életprogramot hirdessen meg, hanem azért, hogy Isten igazi akaratának megtartására s megismerésére tanítson.

Mit kellett küzdenie Pálnak mindjárt az első évtizedekben azért, hogy ez a krisztusi szabadság megmaradjon az Egyházban. A keresztyénség ne süllyedjen vissza egy új régi törvényekkel szabályozott zsidó szektává! Tegyük mindjárt hozzá: ugyanakkor azért is, hogy mások meg „vissza ne éljenek” a szabadsággal, s ahelyett, hogy valóban Isten szolgálatába állnának, saját ösztönös természetük szolgálivá ne legyenek!

Szent Pál apostol a Galatáknak írt levélében az ötödik fejezetben azt írja, hogy „szabadságra kaptatok meghívást”. Figyelmezteti őket, „Csak a szabadság ne legyen kibúvó a testnek, hanem szolgáljatok egymásnak szeretetben.” Egyház történetében azt látjuk, hogy bizonyos korszakokban az emberek, sokszor kiáltottak föl, vagy akár szervezetek, intézmények, egyházaik nevében, hogy a világban történő dolgok, nem az Isten akarata szerint történtek. Ennek kapcsán hangzott el, hogy „Istentelen!”, „Istentelenség!”. Az ítélet nem egyszer, törvényesítette azt a közösség, vagy az emberek számára, vagy egy csoport és közösség számára, akár egy egyház számára, hogy embertelenségeket kövessen el. Hogy embertelenségeket kövessünk el. Gondolok itt az inkvizícióra, de diktatúrák embertelenségeire is. Az első dolog tehát ez, hogy amikor oly könnyen fölkiáltottunk, vagy esetleg fölkiáltunk, hogy „Istentelen!”, ez nem egyszer embertelenségbe torkollik. Elfeledjük, hogy Isten sosem embertelen. Az ember hihetetlenül tud embertelen dolgokat tenni, de Isten nem embertelen, mindig szeretettel néz az emberre.

Természetesen a belső világunk, a szívünk, az életutunk során, többé-kevésbé sebzettek vagyunk. Erre a sebzettségre éppenséggel nem is olyan könnyű rálátni, hiszen ezt a sebzettséget mi természetesnek tartjuk. Azzal együtt élünk, azt tekintjük valamiképpen természetesnek. Nagyon fontos lenne éppen a sebzetségünket látni, hogy ne az diktáljon,

hanem legalább lássuk, hogy hol vannak a fájdalmas pontjaink. S ne az diktáljon az életutunk során.

Hallatlan fontosnak tartjuk a tapasztalatot, de a tapasztalat alatt a saját tapasztalatot értjük. Régen másik irányba tolódtunk el, életbölcsestől beszélünk, átvett tapasztalatról. Olvastuk a Szentírást, kétezer évvel ezelőtti történeteket, s igyekeztünk minél többet megtanulni belőle. Ma a legtöbb ember a saját tapasztalatán keresztül akar tanulni. Nem nagyon hiszünk annak, hogy ki mit mond és ki min ment át. Mintha a sajtónak lassan nem segítené a múltból szerzett tudás elsajátítását. „Majd én megtapasztalom, mert az a biztos!”. Igen ám, de ennek mi lesz a következménye? Tulajdonképpen a személyiségfejlődésünk során minden életszakasznak jó vaskosan megéljük az összes tapasztalatát. Annak aztán minden árnyékával és nehézségével. Persze minden életszakasz úgy tűnik föl ilyenkor, hogy ez maradandóan lefedi az egész realitást és valóságot. Hajlamosak vagyunk a saját tapasztalatainkat általánosítani, kiterjeszteni – elnézést ezért a két szóért: a saját tapasztalatainkat abszolutizáljuk.

Később persze, láthatóak az árnyékok, de ez már mindig csak később van, s akkor az ember egy sajátos életutat fut be, mindig később rájön, az tulajdonképpen mennyire egy életszakasznak, mennyire a személyiségfejlődés egy fázisának volt a jellemzője. Nem egyszer ugyanakkor a sebzettségünket az nagyon jól tükrözi, a sok bukdácsolás. Ilyen egyértelműséggel szaladtunk bele az életszakasznak megfelelő tévedésekbe, a következő életszakaszban azt ugyanúgy csináljuk és ugyanazzal a vehemenciával, és ugyanazzal a vehemenciával elkövetni a következő életszakasz éppen időszerű tévedéseit. Miközben ez a tapasztalat nyilván azért egyoldalú, mert csak éppenséggel az itt és most aktuális, saját, belső tapasztalatunkat jelenti.

Jézus az Evangéliumán keresztül állandóan szól a szövetség népéhez, de világosan elénk állítja hűségét Istenhez. „Ne gondoljátok, hogy megszüntetni jöttem a törvényt, és a prófétákat. Nem megszüntetni jöttem, hanem beteljesíteni.” Nem megszüntetésről van szó, hanem beteljesítésről. Ez a beteljesítés számon kéri az igazságot és az igaz mivolt többletlétét. Hiszen ehhez fűzi Jézus: „Ha a ti igazságotok nem múlja fölül az írástudókét és a farizeusokét, nem juttok be a mennyek országába.”

A második vatikáni zsinat azt mondja, hogy az ember a lelkiismerete alapján üdvözülni. Micsoda óriási fordulat ez! Ahhoz képest, hogy valami törvény megtartása, valamilyen hagyomány betartása, vagy valamiféle rendnek a követése kerül háttérbe, s előtérbe kerül ez a személyes mérték a lelkiismeret. Igen ám, de mindegyikünk lelkiismerete egyszerre helyes és egyszerre téves. Ezt a két jellemzőt mindegyikünk lelkiismerete egyszerre hordozza. Ezért két dolgot érdemes említeni, az egyik, ha teljességgel kiszolgáltatjuk a másik embert a saját lelkiismeretünk gyarlóságainak, esendőségének. Azért mert az én lelkiismeretem éppen nem szól, még cselekedhetek úgy, ahogy egyáltalán nem érdemes. Ezért aztán egy érzékeny lelkiismeret maga is, fölszólít engem arra, hogy őt fejlesszem, vessem össze Jézus tanításával. Egy lelkiismeretet gondozni, nevelni és ápolni érdemes. Nehogy eltévedjünk, s aztán ennek egyoldalúságok legyenek a következményei.

Jézus nem véletlenül beszél arról, hogy nem is olyan nehéz, hogy egy picit eltévedjünk, hogy a szívünk ne legyen olyan közel Istenhez, ahogyan szeretnénk, ahogyan a szívünk legmélyéből a vágy fakad. Ezért aztán érdemes fénnel megvilágítani az életünknek, a magatartásmódunknak azokat a jelenségeit, amelyekben könnyen elvész az a vágy, hogy szeretnénk közel lenni Istenhez. Amen.